

Μανώλη ΜΑΡΚΑΚΗ, *Δοκίμια τοῦ νεοελληνικοῦ πνεύματος. Κείμενα κοινωνιολογίας καὶ φιλοσοφίας τοῦ πολιτισμοῦ*, Ἀθήνα, Δρυμός, 1994, 306 σελ.

Στὸ ἔργο αὐτὸ καταβάλλεται προσπάθεια προσεγγίσεως τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνικῆς δημιουργίας ὑπὸ τὸ φῶς μιᾶς κοινωνιολογικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἀναλύσεως τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐνῶ τὸ κοινωνιολογικὸ στοιχεῖο ἐμφανίζεται ἔντονο, τὸ πλέγμα τῶν φιλοσοφικῶν κατηγοριῶν τοῦ συγγραφέως διευρύνεται, γιὰ νὰ περιλάβει τὴν ἀξιολογικὴ δομὴ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν δυναμικὴ της, θέτοντας τὴν φιλοσοφία τῆς γνώσεως ὡς εἰδικότερο πρόβλημα τῆς φιλοσοφίας τοῦ πολιτισμοῦ. Κατὰ τοῦτο, ἡ λογοτεχνικὴ δημιουργία, «ὡς ἡ τέχνη ἀποκρυσταλλώσεως τῶν σημείων τῆς συνειδήσεως ἑνὸς ἱστορικοῦ λαοῦ» (σ. 11), ἐπανατοποθετεῖται, στὸ φιλοσοφικὸ κυρίως ἐπίπεδο, ὅπου ἡ αἴσθησις τοῦ «ἐλληνικοῦ» χρόνου παραμένει μία ἀσύμπτωτη διάρκεια νοημάτων. Σὲ σχέσιν πρὸς τὰ νοήματα αὐτὰ ἔχει διαπλασθεῖ ἡ ἱστορικὴ συνείδησις τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ τοὺς προκλαστικοὺς χρόνους μέχρι τὸ ἱστορικό τους παρόν. Τὸ βιβλίον διαιρεῖται σὲ τρία μέρη: στὸ πρῶτο μέρος (σσ. 13-107) συγκεντρώνονται κείμενα γιὰ τὴν ποίησιν τῶν Σολωμοῦ, Παλαμᾶ, Σικελιανοῦ, Καζαντζάκη, Σεφέρη, Παπαδίτσα κ.ἄ.: στὸ δεύτερο, ποὺ ἐπιγράφεται «Νεοελληνικὴ πεζογραφία καὶ νεοελληνικὴ συνείδησις» (σσ. 109-235), περιλαμβάνονται κείμενα γιὰ τοὺς Π. Κανελλόπουλο, Βιζυηνό, Θεοτοκά, Μυριβήλη, Πρεβελάκη, Χάρη, Πετσάλη κ.ἄ.: στὸ τρίτο, ὑπὸ τὸν τίτλον «Νεοελληνικὸ πνεῦμα καὶ εὐρωπαϊκὸς στοχασμός» (σσ. 237-306), δημοσιεύονται προσεγγίσεις συγκριτικῆς φιλολογίας ἀναφερόμενες στὰ ἔργα τῶν Stefan George, Michel de Montaigne καὶ T.S. Elliot καθὼς κι ἀναλύσεις τοῦ γερμανικοῦ κλασικισμοῦ καὶ ρομαντισμοῦ. Πρόκειται γιὰ βιβλίον ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖο διατείνει τὴν σφαῖρα τῆς φιλοσοφικῆς καὶ κοινωνιολογικῆς ἀναλύσεως, θέτοντας νέα ἐρωτήματα στὴν φιλοσοφικὴ συνείδησις γιὰ τὴν οὐσία τοῦ πολιτισμοῦ καὶ γιὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἱστορίας.

Εὐάγγελος ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

O. KESSIDI (Réd. Techn.) - V. VINOKOUROV et A. FILIPPOV (Direct. de la coll.), *Socio-Logos* (Collection d'ouvrages sur l'histoire et la théorie de l'autoconnaissance de l'homme et de la société).

“Nous avons tout d'abord à régler les questions sempiternelles” (Ivan

